

מסורת הש"ס

(א) (בסדרות כד. ב"מ נח): כ"ק פט. ב"ב קעד. הכותוב עו. סהדרין לא. לעיל נח, (ג) לעיל כ: (מסופחת פ"ב), (ד) קדושין ס"ה, (ה) (ב"ב קעג), (ו) דפדפ"ר ב"ב ממונות, ולמא חזקת בלח, וזהו דברך בדיני ממונות כשלה זה דור, (ז) דפדפ"ר ובלחמ, (ח) דברים כד, (ט) לעיל ע"ה, (י) דתוס' בערכין איתא: לוקח, (י"א) (ב"ב ק"ה), (י"ב) דכחכות ע"ה, ד"ה מנא מרזו בלחמ אחר, (י"ג) חזקת ועונה אינה מונעת, מראה הס' (י"ד) (סוכה מא:), (י"ה) כ"ל דרב. מהר"ם ש"ף.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה משום וכו' הס' הדוחרך:

מוסף תוספות

א. עד שיאמר ירצה אני כיון שיש עליו מן הרין לקבל. רש"י. ב. שכל זמן שחורג לתת היא הוא מוכן לקבל, והלכך הו"ל כמי שהוא חייב בקבלתו. רש"י. ג. ואע"פ שחלה הוא בדעת האשה. רש"י. לא נחלקו (רבא ורב פפא) אלא בנט על תנאי דמעות הללו שהיא חייבת כדי להשלים תנאה דמו לחוב ודמו למתנה ובעינא למידק האי עוונא מבית בבתי עיר חומה שהבית מכור אצלו מכירה גמורה אלא רחמנא אוקמיא אפדיון ומש"ה דמי לחוב ודמי למתנה. ר"ן. ד. דהא אמר (התם) מאן שמעת ליה דאמר בעינן תנאי קודם למעשה רבי מאיר הוא משמע דרבי חנינא בן גמליאל פליג אכולהו, לכן נראה לי דפליג אכולהו. מוס' קדושין ס"ה. ה. לר"מ לא איצטריך, דבעי תנאי כפול, אלא. מוס' הרא"ש ע"ה ד"ה אל.

מי שאחזו פרק שביעי גיטין

עה.

עין משפט
גר מצוה

ס א ב מ"י פ"ו מהל' חשופות הל' ז ופ"ג מהל' זכיה ה"ו סמג עשין מה טעם"ע א"ה"ע סימן לח סעיף ב: סא ג טע"ע ע"ס סעיף ד כהנ"ה:

מוסף רש"י

שלא בפניו. כגון זה שהיה נעמן ומשום דתמיה לרשותא אלה, דשלא בפניו הוא ובעל כרחו הוא, משום הכי איצטריך ליה להלל לתקוני (שם). מאי דאיצטריך ליה תקון. וא"ה הו"ל לוקח הס' ולא הו"ל לקולטתו הו"ל איצטריך להלל לתקוני דבעל כרחו מהו נמיה (שם). הרי זה גיטך ודחיך שלי. כל הנייר אני מעבד לנפמי, אינה מגורשת. דמיון דהנייר של נחן לה כלום, דלמלא אומות פורחות בלוי (דע"ה ב). על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת. את החזירי דלמנה על מנת להחזיר שמה מתנה (שם).

פסקי רי"ד

אמר רבא מתקנתו של הלל הרי זה גיטך ע"מ שתחזירי לי מאתיים וזו ונתנה לו בין מידעתי בין בעל כרחו מגורשת דמתנה בעל כרחא שמה מתנה וכו' איצטריך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מידעתי בין שלא מידעתי הו"ל נמיה: ת"ד הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת ע"מ שתחזירי את הנייר הרי זו מגורשת מ"ש רישא ומ"ש ס"פא פ"י דקס"ד דלא קניא גיטא עד שתחזירי לו את הנייר ונמצא דבעת קניית הגט לא יהיה לה מדי ורחמנא אמר ונתן בידה

מכלל דבעלמא נתינה בע"ל ברחו לא הו"ל נתינה. וא"מ דהשתא לא מפליג בין בפניו בין שלא בפניו דבכל עיני בעל כרחו לא הו"ל נתינה א"כ למה היה נעמן כראשונה וי"ל דבפניו לא היה יכול להענין מילתא מלקבלם כדי שיהיה הבית שלו וגם אם היה בפניו יעשוהו ב"ד לקבלם בעל כרחו"א וא"מ

מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחיה לא הו"ל נתינה מתקין לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא כי אצטריך ליה לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מידעתי בין בעל כרחו הו"ל נתינה ואיכא דאמרי אמר רבא מתקנתו של הלל ה"ו גיטך על מנת שתחזירי לי מאתיים וזו ונתנה לו בין מידעתי ובין בעל כרחו הו"ל נתינה וכו' איצטריך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מידעתי בין בעל כרחו הו"ל נתינה מתקין לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא אפילו בפניו נמי מידעתי אין על כרחו לא והלל מאי דאיצטריך ליה תקין (א) אמר רבא בר בר חנה א"ר יוחנן כל מקום שישנה רשב"ג במשנתיו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה (ב) ת"ר הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רב חסדא הא מני רשב"ג היא דאמר תתן לו את דמיה ה"נ אפשר דמפייסה ליה ברמי מתקין לה אביי אימור דאמר רשב"ג היכא דליתיה בעיניה היכא דאיתיה בעיניה מי אמר אלא אמר אביי הא מני (ג) ר"מ היא דאמר "בעיני תנאי כפול והכא הא לא כפליה לתנאי מתקין לה רבא טעמא דלא כפליה לתנאי הא כפליה לתנאי לא הו"ל גיטא מכדי כל תנאי מוהיבא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם תנאי קודם למעשה יאף כל תנאי קודם למעשה לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי אלא אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי מתקין לה רב אדא בר אהבה טעמא דמעשה קודם לתנאי הא תנאי קודם למעשה לא הו"ל גיטא מכדי כל תנאי מוהיבא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם תנאי ברבר אחר יאף כל תנאי מוהיבא דתנאי

מכלל דבעלמא נתינה בע"ל ברחו לא הו"ל נתינה. וא"מ דהשתא לא מפליג בין בפניו בין שלא בפניו דבכל עיני בעל כרחו לא הו"ל נתינה א"כ למה היה נעמן כראשונה וי"ל דבפניו לא היה יכול להענין מילתא מלקבלם כדי שיהיה הבית שלו וגם אם היה בפניו יעשוהו ב"ד לקבלם בעל כרחו"א וא"מ דבתי ערי חומה דהו"ל כפרעון האומה דעליו לקבלם פשיטא דהו"ל פרעון דקדאמרין "הלווה ציטוב לא יחזיר לו צמדבר משמע דציטוב יחזיר לו אפילו בעל כרחו וכן צהוב (ב"מ דף מט.) כי אמר ליה שקול זוזך לא הו"ל אפילו כשומר חנם ומה איצטריך להלל אוקן לתקון וי"ל דוקא בעלמא פשיטא דהו"ל נתינה שאין המלוה מפסיד בקבלת הפרעון אלא הכא דע"ה הפרעון צריך להחזיר הבית וכן ע"ה קבלתו הו"ל הגט גט לא הו"ל נתינה וא"מ גבי גט פשיטא דלא הו"ל נתינה ומה צריך ללמוד מתקנתו של הלל וכו' אם יתן מתנה לחזירו יקבלנה בעל כרחו ואור"י ד"ל דמיון דלאמר לה ה"ו גיטך ע"מ ששתני לי מאתיים וזו תלה דרבי דמתנה" ועליו לקבלם והו"ל כמו צבתי ערי חומה וקמ"ל דאפ"ה בע"כ לא הו"ל נתינה: **לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי.** פ"י בקונטרס

דר' מאיר ור' חנינא לא פליגי אלא ככפלות דקדאמרין הס' טעמא דהולך לאומרו שאלמלא כן ע"מ צממע שאף צריך כענן לא ינחלו וקשה דפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף ק"ה) משמע דהדין דפליגי רבנן נמי א"ר"ם צממע קודם לתנאי גבי מתנה שומר חנם להיות כשאל"ה וא"מ דשאלמא תנאי כפול ותנאי קודם למעשה והן קודם ללאו ילפינן שפיר מתנאי בני גד ובני ראובן מדנכחו צוה הענין שם מיהא בעינין כי האי גוונא אכל שלל יהא מתנה על מה שכתוב צמורה ואפשר לקיימו ע"י שליח היכי ילפינן מהתם דקדאמרין בכמותות (דף ק"ה) דלמא בלאו הכי נמי מועיל תנאי אלא דהכי הו"ל מעשה וי"ל (א) משום דכל התנאים הכתובים (ס"ה) הו"ל בעינין זה שמע מינה דבעינין

ממש כי האי גוונא ואם בחקותי תלכו ואם תמנעו נמי רוב מנזות ע"י שליח ונראה דהלכה כר"ם דבעי' תנאי כפול כו' דשמואל ורצא בסמוך סברי כוותיה וכל הני דמתניתין איירי צמנאי כפול אע"ג דלא פירש דה"נ מוקי לה לקמן (שם) דרייתא דכפליה לתנאי אע"פ שלא פירש ובעל ע"מ שצ"ס כגון (סוכה מא:) ע"מ שתחזיריה לי דאחריו ויכולא צו בעי כפילות ובעל מקום בעינן תנאי כפול דוקא צמנאי יין ופרועי ראש דהו"ל איסורי צפ' שצוות העדות (שפוטות דף לו:) והא דבעינן כפילות כפול משום דהו"ל איסורא דאית ציה ממונא דאיכא שאר וסכות (י) ועונה וכתובה והא דאמרין דירושלמי דפרק האומר (קדושין פ"ג ה"א) א"ר יוסי א"ר ר' צון בבל אחר אית ליה לר"ם מכלל לאו אמה שומע הן והכא לית ליה ונראה להרצ ר' אלחנן דגרסינן בבל אחר אית ליה לר"ם וכו' והכא אית ליה ומשני ר' חנינא חומר הוא בערוה כלומר אע"ג דלא ככל תנאו ומן הרין תנאי בעל ומעשה קיים ומשום חומר אין הגט גט ולא הקידושין קידושין שאם קבלה קידושין מאחר לריכה גט משניהם וצדדי איירי התם לעיל הקשה הרב ר' אלחנן כיון דבעינן תנאי כפול צמנאי נשך (ב"מ דף ס"ה) גבי א' קיימת דידך אלא דקאמר פטומי מילי בעלמא הוא משמע שאם התנה הוא כמו שהיא אמרה היה מועיל ואמאי הא לא כפליה לתנאי ואומר רבינו יצחק הא דנקט פטומי מילי"ה משום דלא מהני אפי' לרבנן דר"ם ור' עניינים יש דיש מקומות דבעינן תנאי גמור ולר"ם תנאי כפול ויש מקומות דלא בעינן אלא גליי דעת ויש מקומות דאפי' גליי דעת לא בעינן וצ"ה הא"ש מקדש (קדושין דף מט: ד"ה דברים) מפורש: **א"ר אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי.** לאו משום דלית ליה לרבא כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי דהא הכי הילכתא דכרפישית לעיל (ע"ה ד"ה רב הונא) ועוד דבהדיא קאמר רבא א"ר צהדיק אחריו זה על מנת שתחזיריה לי החזירו יאל ואם לאו כאומר מעכשיו דמי היכי יאל והא לא חלה המתנה אלא כשהחזירו ולא אינו צידו ואין נראה לומר דהתם מיייר כגון שאמר מעכשיו דא"כ היה לו לפרש דצדדיו ואע"ג דלא פירש נמי כפילות היינו משום דלא מפרש ליה צמנאי ואלא אפי' צמנאי כאומר מעכשיו היה לו לפרש אלא שרצה רבא ליישב דרייתא זו אפילו כרבנן ורבי"ה אכל לרבי אחיטא שפיר כדמסיק רב אשי ויירי נמי משמע לקמן בסוף פירקין (שם) דסבר כרבי דקאמר הכל מודין בעל מנת שחא חמה מגרתיקה דמעכשיו קאמר וכדכרי כו' ומיהו אין משא ראה ללא מני למימר איפכא הכל מודין דעל מנת לאו כאומר מעכשיו דמי דהא צאם תנאי פליגי כ"ש בעל מנת דעדיף: דתנאי